EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2018 07 05
COM(2018) 516 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl valstybių narių įsipareigojimų dėl pasitikėjimo statistika, kaip reikalaujama pagal 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009

1. ĮVADAS

1.1. Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos

Šios ataskaitos teisinis pagrindas – Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos[1], visų pirma 11 straipsnio 4 dalis, kurioje nustatyta:

„Komisija nuolat stebi šiuos valstybių narių įsipareigojimus, remdamasi valstybių narių teikiamomis metinėmis ataskaitomis; šie įsipareigojimai prireikus atnaujinami.

Jei ne vėliau kaip 2017 m. birželio 9 d. įsipareigojimai nepaskelbiami, valstybė narė pateikia Komisijai ir viešai paskelbia ataskaitą dėl pažangos įgyvendinant Praktikos kodeksą ir atitinkamais atvejais dėl pastangų, kurių imtasi siekiant nustatyti įsipareigojimus. Tos pažangos ataskaitos periodiškai atnaujinamos (ne rečiau kaip kas dvejus metus po pradinio jų paskelbimo).

Ne vėliau kaip 2018 m. birželio 9 d., o po to – kas dvejus metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai teikia ataskaitą apie paskelbtus įsipareigojimus ir atitinkamais atvejais pažangos ataskaitas.“

Tai yra pirmoji ataskaita, kuri turėjo būti parengta pagal pirmiau minėtą nuostatą.

1.2. Istorinės aplinkybės

(a) Europos statistikos praktikos kodeksas

Europos statistikos praktikos kodekse[2] nustatyti Europos statistikos tobulinimo, rengimo ir sklaidos standartai. Jis grindžiamas bendra statistikos kokybės apibrėžtimi pagal Europos statistikos sistemą (ESS) ir apima visas atitinkamas institucinės aplinkos sritis, statistikos rengimo procesus ir oficialiosios Europos statistikos rezultatus. Kalbant apie įsipareigojimus, institucinė aplinka yra svarbiausia sritis, nes instituciniai ir organizaciniai veiksniai daro didelį poveikį Europos statistiką tobulinančių, rengiančių ir skleidžiančių statistikos institucijų veiklos efektyvumui ir patikimumui.

Europos statistikos praktikos kodeksą 2005 m. vasario 24 d. patvirtino Statistikos programų komitetas. 2011 m. rugsėjo 28 d. ir dar 2017 m. lapkričio 16 d. jį peržiūrėjo Europos statistikos sistemos komitetas (ESSK). Kartu su naująja 2011 m. Praktikos kodekso versija ESSK patvirtino kokybės užtikrinimo sistemą. Joje pateikiamos rekomendacijos, kaip įgyvendinti Europos statistikos praktikos kodeksą.

Šis kodeksas – ESS bendros kokybės sistemos pagrindas, ir ESS statistikos institucijos įsipareigojo tvirtai jo laikytis. Siekiant įvertinti, kaip jo laikomasi, pradėta sistemingai atlikti tarpusavio vertinimą, o ESSK skirtose metinėse ataskaitose pateikiami pažangos stebėsenos rezultatai. Dar daugiau dėmesio Praktikos kodekso reikalavimams imta skirti 2016 m. rugsėjo mėn. ESSK priėmus Kokybės deklaraciją.

Pasitelkdamas tarpusavio vertinimus, Eurostatas stebi, kaip laikomasi Europos statistikos praktikos kodekso. 2006–2008 m. surengtas pirmasis vertinimų, kaip nacionalinės statistikos institucijos (NSI) laikosi Kodekso principų Nr. 1–6 ir 15, etapas. 2013–2015 m. įvyko antrasis tarpusavio vertinimų etapas, apimantis visus 15 Kodekso principų. Jame dalyvavo tiek NSI,

[1] 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

[2] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-32-11-955.

tiek kitos nacionalinės statistikos įstaigos. Eurostatas kasmet atlieka po šio antrojo etapo numatytų gerinimo priemonių stebėseną ir ją vykdys iki 2019 m. pabaigos, kai turėtų būti įgyvendintos visos susijusios priemonės. Vykstant šiems abiems etapams peržiūrėta ir Eurostato veikla. Analogišką Eurostato veiklos stebėseną atlieka Europos statistikos valdymo patariamoji taryba (ESVPT).

Komisija (Eurostatas) kasmet rengia stebėsenos ataskaitas dėl to, kaip NSI laikosi Praktikos kodekso. ESVPT metinėje ataskaitoje apžvelgiama tiek visos Europos statistikos sistemos, tiek konkrečiai Eurostato pažanga. Metinės stebėsenos rezultatai įtraukiami į bendrą ES statistikos vertinimą, pateikiamą rudenį posėdžiaujančiai Ekonomikos ir finansų reikalų (ECOFIN) tarybai. 2008 m.[3] ir vėliau 2016 m.[4] Komisija pateikė ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimo ir dėl koordinavimo Europos statistikos sistemoje.

(b) Įsipareigojimas dėl pasitikėjimo statistika

Pirmą kartą sąvoką „įsipareigojimas dėl pasitikėjimo statistika“ (toliau – įsipareigojimas) Komisija pristatė 2011 m. balandžio 15 d. komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „Patikimesnis Europos statistinių duomenų kokybės valdymas“[5]. Šiuo įsipareigojimu buvo numatyta paskatinti nacionalines vyriausybes prisiimti dalį atsakomybės užtikrinant, kad šalis laikytųsi Europos statistikos praktikos kodekso, taip sukuriant trūkstamą ryšį tarp Kodekso ir vyriausybių. Įsipareigojimo pridėtinė vertė iš tikrųjų buvo siekis užtikrinti ryšį su vyriausybe, taigi iš esmės buvo susijusi su Praktikos kodekso statistikos principų instituciniais aspektais, kurių nekontroliavo pačios statistikos institucijos. Tame komunikate Komisija taip pat pasiūlė peržiūrėti teisės sistemą, t. y. Reglamentą (EB) Nr. 223/2009, ir į ją įtraukti įsipareigojimo sąvoką, kaip vieną iš daugelio priemonių visuomenės pasitikėjimui Europos statistika didinti. Taryba pritarė ketinimui įtraukti įsipareigojimą ir peržiūrėti Reglamentą (EB) Nr. 223/2009.

Prieš priimdama pasiūlymą iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 223/2009, Komisija įtraukė valstybes nares aktyviai dalyvauti diskusijose dėl galimos įsipareigojimo formos. Pasiūlymo aiškinamajame memorandume nurodytas 2011 m. komunikatas ir pasiūlyta „nustatyti įsipareigojimus, kad šalių vyriausybės geriau suprastų savo vaidmenį ir bendrą atsakomybę už oficialios statistikos patikimumo užtikrinimą, laikantis NSI nepriklausomumo principo“.

2015 m. Komisija (Eurostatas) ir valstybės narės toliau tęsė diskusijas ESS, siekdamos užtikrinti Reglamente (EB) Nr. 223/2009 nurodytų priemonių ir veiksnių, pvz., įsipareigojimo dėl pasitikėjimo statistika, veiksmingumą ir efektyvumą.

Remiantis Reglamento (EB) Nr. 223/2009 11 straipsnio 3 dalimi, įsipareigojimai yra priemonės, kuriomis „toliau siekiama užtikrinti visuomenės pasitikėjimą Europos statistika ir pažanga įgyvendinant Praktikos kodekse nurodytus statistinius principus“. Šias priemones turi nustatyti tiek valstybės narės, tiek Komisija. Keičiančiojo reglamento (ES) 2015/759[6] 17 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad įsipareigojimas „turėtų apimti konkrečius tos valstybės narės Vyriausybės įsipareigojimus pagerinti arba užtikrinti Praktikos kodekso įgyvendinimo sąlygas“.

---

3 COM(2008) 621 galutinis, 2008 10 7; 2008 m. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Praktikos kodekso įgyvendinimo.

4 COM(2016) 114 *final*, 2016 3 7: Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimo ir dėl koordinavimo Europos statistikos sistemoje.

5 COM(2011) 211.

6 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/759, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos (OL L 123, 2015 5 19, p. 90).

2. ĮSIPAREIGOJIMO DĖL PASITIKĖJIMO APŽVALGA IR VALSTYBIŲ NARIŲ ATASKAITOS

2.1. Įsipareigojimų forma

Remiantis Reglamento (EB) Nr. 223/2009 11 straipsnio nuostatomis, valstybės narės turi nustatyti ir paskelbti įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika arba bent pateikti Komisijai ir paskelbti ataskaitą dėl pažangos įgyvendinant Praktikos kodeksą ir pastangų, kurių imtasi siekiant nustatyti įsipareigojimą. Reglamente nenustatytos jokios taisyklės dėl įsipareigojimo formos, todėl valstybės narės gali laisvai rinktis iš įvairių galimybių, jei tik pasiekiamas tikslas padidinti visuomenės pasitikėjimą vyriausybei įsipareigojus sudaryti sąlygas teikti aukštos kokybės statistiką.

Remiantis šia sąlyga, įsipareigojimų dėl pasitikėjimo statistika sąvoka gali būti labai naudinga priemonė, neatsižvelgiant į tai, ar valstybė narė pasirenka atskirą įsipareigojimą, paaiškina, kuriame nacionalinės teisės akte įsipareigojimas yra nurodytas, ar pateikia pažangos ataskaitą. Bet kuria iš šių galimybių galima pasiekti tikslą padidinti vyriausybės informuotumą apie Praktikos kodeksą ir nepriklausomos statistikos svarbą.

Kalbant apie požiūrį, kurio laikomasi įsipareigojimo formos atžvilgiu, valstybės narės skirstomos į dvi pagrindines grupes: atskirus įsipareigojimus nustačiusios valstybės narės ir valstybės narės, pareiškusios, kad įsipareigojimą sudaro tam tikros jų teisės aktų nuostatos. Kai kurios antrosios grupės šalys teigė neketinančios priimti atskiro įsipareigojimo, kitos nurodė vis gi ketinančios tai padaryti.

2.2. Atskiri įsipareigojimai dėl pasitikėjimo

Iki šiol atskiri įsipareigojimai dėl pasitikėjimo paskelbti toliau nurodytose valstybėse narėse (pateikiama chronologine tvarka).

Graikija. Graikijos ministras pirmininkas ir už mokesčius, muitus, auditą ir kovą su sukčiavimu atsakingas Europos Komisijos narys Graikijos įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika[7] pasirašė 2012 m. vasario 29 d. Tai buvo pirmasis įsipareigojimas, paskelbtas dar prieš Komisijai priimant pasiūlymą iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 223/2009. Graikijos įsipareigojimas taip pat ypatingas tuo, kad jį parašu patvirtino Europos Komisijos narys. Šis įsipareigojimas apima oficialius vyriausybės įsipareigojimus ir priede pateiktas konkrečias priemones, visų pirma susijusias su Statistikos įstatymo pakeitimais. Graikijos vyriausybė teikia Komisijai (Eurostatui) ataskaitas dėl šių priemonių įgyvendinimo.

Švedija. Įsipareigojimas dėl pasitikėjimo statistika[8] buvo pateiktas 2017 m. Švedijos vyriausybės biudžeto įstatymo projekte. Vėliau jis taip pat buvo paskelbtas Švedijos statistikos institucijos interneto svetainėje. Šiame įstatymo projekte vyriausybė apibūdina savo įsipareigojimą kurti pasitikėjimą statistika ir išvardija priemones, kurių imasi siekdama pagerinti statistikos sistemos koordinavimą ir tolesnius veiksmus kokybės srityje. Įstatymo projekte taip pat patikslinta agentūros „Švedijos statistika“ atsakomybė už koordinavimą ir nustatytos įgyvendintinos kokybės kontrolės priemonės.

Slovėnija. Slovėnijos vyriausybė įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika[9] priėmė 2017 m. sausio 5 d. Vėliau jis buvo paskelbtas Slovėnijos statistikos institucijos interneto svetainėje

---

7 http://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (tik anglų kalba).

8 http://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdf and http://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (tik švedų kalba).
Taip pat žr. 2017 m. metinės ataskaitos „Oficialioji Švedijos statistika“ p. 28 ir 29 http://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf (įsipareigojimo aprašymas pateiktas anglų kalba).

9 http://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (tik anglų ir slovėnų kalbomis).

kartu su atitinkama santrauka piliečiams. Šis įsipareigojimas grindžiamas tuo, kad oficialiosios statistikos programai įgyvendinti tinkanti institucinė aplinka Slovėnijoje kuriama taikant profesinio nepriklausomumo, išteklių atitikimo principus, vykdant įgaliojimus rinkti duomenis, taip pat taikant statistinių duomenų konfidencialumo, nešališkumo ir objektyvumo principus, kaip nustatyta Nacionalinės statistikos akte.

Airija. Airijos vyriausybė Airijos įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika[10] priėmė 2017 m. gegužės 30 d. Vėliau jis buvo paskelbtas Airijos statistikos institucijos interneto svetainėje. Remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 223/2009 ir Nacionalinės statistikos aktu, Airijos vyriausybė pripažįsta nepriklausomos, objektyvios ir patikimos statistikos kaip viešosios gėrybės svarbą, taip pat oficialiosios statistikos vaidmenį skatinant veiksmingas diskusijas ir priimant sprendimus vyriausybėje, verslo srityje ir visuomenėje, ir vertina Nacionalinės statistikos valdybos vaidmenį suteikiant strateginę kryptį Airijos statistikos sistemai.

Belgija. Konsultacinis komitetas Belgijos įsipareigojimą dėl pasitikėjimo[11] patvirtino 2017 m. gegužės 31 d. Vėliau jis buvo paskelbtas Belgijos federalinės statistikos institucijos interneto svetainėje. Priimdamos įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika, federalinė vyriausybė bei regionų ir bendruomenių valdžia įsipareigojo pagal savo įgaliojimus imtis visų priemonių, kad užtikrintų pagrindinių principų įgyvendinimą ir aukštą viešosios statistikos kokybę.

Rumunija. Rumunijos vyriausybė Rumunijos įsipareigojimą dėl pasitikėjimo priėmė posėdžiaudama 2017 m. birželio 9 d.[12] Jis apima tvirtą Rumunijos vyriausybės įsipareigojimą užtikrinti ir saugoti nacionalinės statistikos institucijos ir kitų oficialiosios statistikos rengėjų profesinį nepriklausomumą, taip pat garantuoti nacionalinės statistikos institucijos pirmininko teisę ir įpareigojimą vykdyti profesines ir valdymo užduotis, susijusias su nacionalinės oficialiosios statistikos rengimu.

Malta. Ministras pirmininkas įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika Maltos vyriausybės vardu pasirašė 2018 m. gegužės 17 d.[13] Maltos vyriausybė pripažino, kad Europos statistika tobulinama, rengiama ir skleidžiama laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 338 straipsnyje, taip pat Reglamente (EB) Nr. 223/2009 nustatytų principų, ir pripažino Maltos statistikos institucijos valdybos ir nacionalinės statistikos tarnybos funkcijų svarbą suteikiant strateginę kryptį Maltos statistikos sistemai ir toliau ją tobulinant. Be to, ji įsipareigojo ir toliau užtikrinti Maltos nacionalinės statistikos tarnybos profesinį nepriklausomumą, remti ją išsaugant arba gerinant Kodekso įgyvendinimo sąlygas ir sudaryti sąlygas nacionalinei statistikos tarnybai naudotis administracinių ir kitų šaltinių duomenimis, siekiant tobulinti ir rengti aukštos kokybės statistiką visose srityse ir kartu mažinti asmenims, namų ūkiams ir įmonėms respondentėms tenkančią naštą.
Nustatyti atskiri įsipareigojimai gerokai skiriasi savo forma, turiniu ir apimtimi. Tai visiškai atitinka siekį atsižvelgti į konkrečius nacionalinių statistikos sistemų ypatumus. Iš šios įvairovės taip pat matyti, kad esami įsipareigojimai buvo parengti remiantis ankstesniais įsipareigojimais ir dviem galimais šablonais, kuriuos 2012 m. pasiūlė Komisija (Eurostatas).

Vienas iš šablono elementų – įsipareigojimas iš naujo nustatyti įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika, jeigu nustatoma, kad būtina atlikti atitinkamus patobulinimus.

---

10 http://cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (tik anglų kalba).

11 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (tik anglų, nyderlandų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

12 http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (tik rumunų kalba).

13 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx ir https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (tik anglų kalba).

Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad dvi šalys kandidatės – Albanija ir Juodkalnija – neseniai nustatė atskirus įsipareigojimus dėl pasitikėjimo. Tai rodo, kad už dabartinių Europos Sąjungos sienų tokie įsipareigojimai laikomi geriausios patirties pavyzdžiais.

2.3. Įsipareigojimą sudarantys nacionaliniai įstatymai

Penkiolika valstybių narių ataskaitose pareiškė, kad įsipareigojimą dėl pasitikėjimo statistika sudaro tam tikros jų teisės aktų nuostatos. Todėl keletas jų pranešė neketinančios nustatyti atskiro įsipareigojimo. Didžioji šių penkiolikos valstybių narių dauguma aiškiai nurodė konkrečius jų įsipareigojimą sudarančius straipsnius ir pateikė papildomus paaiškinimus.

Ši galimybė nustatyti įsipareigojimą taip pat įmanoma, jeigu įvykdomos tam tikros sąlygos. Svarbiausia, kad atitinkamas teisės aktas apimtų įsipareigojimo politinį elementą, kaip geriausiai apibūdinta Keičiančiojo reglamento (EB) 2015/759 17 konstatuojamojoje dalyje.

17 konstatuojamojoje dalyje paaiškintos pagrindinės priežastys, kodėl įsipareigojimai įtraukti į Reglamentą (EB) Nr. 223/2009, ir pateiktos papildomos rekomendacijos dėl jų nustatymo ir turinio. Šioje dalyje nurodyta būtinybė į įsipareigojimą įtraukti politinį elementą („<...> konkrečius tos valstybės narės Vyriausybės įsipareigojimus <...>“). Vyriausybės priimtas įstatyminis dekretas pats savaime gali būti pakankamas politinis pagrindas, tačiau parlamento priimto nacionalinės statistikos įstatymo gali nepakakti.

Vykdydama dialogą su šią galimybę pasirinkusiomis valstybėmis narėmis Komisija pastebėjo, kad, nustačius teisinę prievolę prisiimti įsipareigojimą dėl pasitikėjimo, vyriausybės ėmė kur kas geriau suvokti joms tenkančią atsakomybę dėl statistikos kokybės. Tokią išvadą galima daryti remiantis gauta informacija apie nacionalinės statistikos institucijos ir vyriausybės diskusijas dėl įsipareigojimo atitinkamose valstybėse narėse.

Toliau vykdydama dialogą Komisija vertins, ar atitinkamos teisinės nuostatos yra tinkamos siekiant pagerinti arba išsaugoti Praktikos kodekso įgyvendinimo sąlygas. Šiomis aplinkybėmis reikėtų apsvarstyti, ar nuostatose aiškiai nurodoma, kad reikėtų sukurti aukštos kokybės užtikrinimo arba stebėsenos sistemas, ir ar jos veiksmingai papildomos gerinimo priemonėmis ir įsivertinimais. Atitinkamų teisės aktų priėmimo procedūra taip pat gali būti svarbi, ypač jeigu ja padedama atskleisti nacionalinės vyriausybės paramą.

Kitas svarbus aspektas – tai, kad teisės aktuose įtvirtinto įsipareigojimo pridėtinė vertė turėtų būti svarbesnė už patį įstatymą. Įsipareigojimai nėra vien tik pažadai laikytis įstatymų. Tokie pažadai neturės pageidaujamo poveikio siekiant išsaugoti visuomenės pasitikėjimą Europos statistika.

2.4. Valstybių narių ataskaitos

Reglamento (EB) Nr. 223/2009 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Komisija, remdamasi valstybių narių metinėmis ataskaitomis, turi nuolat stebėti valstybių narių įsipareigojimus ir prireikus juos atnaujinti. Jeigu iki 2017 m. birželio 9 d. nenustatytas ir nepaskelbtas joks įsipareigojimas, atitinkama valstybė narė turi pateikti Komisijai Praktikos kodekso įgyvendinimo pažangos ataskaitą ir, kai taikytina, ataskaitą dėl pastangų, kurių imtasi siekiant nustatyti įsipareigojimą. Tokios pažangos ataskaitos turi būti skelbiamos ir atnaujinamos kas dvejus metus.

Remdamosi Reglamento (EB) Nr. 223/2009 11 straipsnio 4 dalimi visos valstybės narės pateikė Komisijai (Eurostatui) ataskaitas dėl įsipareigojimo. Iš šešių valstybių narių, kurios nepriėmė atskiro įsipareigojimo ir neįtraukė įsipareigojimo į savo teisės aktus, ataskaitų matyti, kad galimybė nustatyti įsipareigojimą paliekama ateičiai.

Teikdamos šias ataskaitas dauguma valstybių narių pateikė analogiškas ataskaitas dėl Europos statistikos praktikos kodekso įgyvendinimo gerinimo priemonių, kaip pagrindo, kuriuo

remdamosi valstybės narės kiekvienų metų sausio mėn. teikia ataskaitas Komisijai (Eurostatui) dėl tolesnių veiksmų, kurių ėmėsi užbaigusios tarpusavio vertinimo procesą. Atitinkama tarpusavio vertinimo ataskaitos dalis taip pat turi būti skelbiama viešai, kad ja būtų galima naudotis kaip pažangos ataskaita dėl įsipareigojimo.

(a) Patobulinimai, apie kuriuos dažniausiai pranešė valstybės narės

Dauguma valstybių narių pranešė į nacionalinės statistikos teisės aktus įtraukusios tiesiogiai ar netiesiogiai su įsipareigojimu susijusius konkrečius straipsnius. Pavyzdžiui, jos įtraukė aiškų teisinį įsipareigojimą rengti ir skleisti aukštos kokybės oficialiąją statistiką. Kitos valstybės narės pranešė įtraukusios konkrečias nuostatas dėl nacionalinio statistikos specialisto statuso, statistikos nepriklausomumo ir NSI vaidmens koordinuojant oficialiąją statistiką.

Ataskaitose taip pat nurodyta, kad į teisės aktus įtraukta aiški Praktikos kodekso įgyvendinimo oficialiosios statistikos sistemoje procedūra ir įsipareigojimas užtikrinti, kad oficialioji statistika būtų tobulinama remiantis Europos statistikos praktikos kodeksu, siekiant išsaugoti visuomenės pasitikėjimą oficialiąja statistika.

Keletas valstybių narių pranešė vis dar atliekančios su statistika susijusių teisės aktų peržiūrą, kad įtrauktų nuostatas, iš kurių būtų matyti Reglamento (EB) Nr. 223/2009 peržiūros nulemti pokyčiai, visų pirma įsipareigojimai.

(b) Svarbių arba įprastų patobulinimų pavyzdžiai

Kadangi ši ataskaita nėra skirta išsamiai aprašyti valstybių narių ataskaitas, svarbius arba įprastus įsipareigojimų (ir, tikėtina, kitų patobulinimų) nulemtus pokyčius galima iliustruoti toliau pateiktais pavyzdžiais.

Danija. Peržiūrėtas įstatymas dėl statistikos turi įsigalioti 2018 m. liepos 1 d. Jis apima konkrečias nuostatas dėl nacionalinio statistikos specialisto statuso, statistikos nepriklausomumo ir NSI vaidmens koordinuojant oficialiąją statistiką. Jame taip pat nurodyta aiški Praktikos kodekso įgyvendinimo oficialiosios statistikos sistemoje procedūra.

Ispanija. Konkretus straipsnis dėl įsipareigojimo buvo įtrauktas į įstatymą dėl 2018 m. statistikos programos. Jame kaip elementai, kurių reikia valstybės tikslais siekiant išsaugoti visuomenės pasitikėjimą statistika, aiškiai nurodyti Reglamente (EB) Nr. 223/2009 įtvirtinti kokybės principai ir Europos statistikos praktikos kodeksas. Be to, paskelbta 2018 m. programos santrauka piliečiams, kurioje pateikta nuoroda į įsipareigojimą.

Latvija. 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujas įstatymas dėl statistikos. Juo atkreiptas dėmesys į keletą svarbių Praktikos kodekso principų. Pavyzdžiui, juo dar kartą patvirtintas ir padidintas NSI nepriklausomumas, Praktikos kodekso laikymasis paverstas teisiniu įpareigojimu ir pakeista institucinė aplinka. Ataskaitoje pabrėžiama, kad siūlydama įstatymą, pagrįstą savo teise inicijuoti teisės aktus, vyriausybė išreiškė politinę paramą Praktikos kodekso principams.

Lietuva. Įstatymo projektu, kurį vyriausybė parengė ir patvirtino 2018 m. sausio 10 d., nustatomi oficialiosios statistikos principai, pvz., profesinis nepriklausomumas, nešališkumas ir objektyvumas, statistinių duomenų konfidencialumas ir išteklių atitikimas, ir tiesiogiai nurodomas Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 bei Europos statistikos praktikos kodeksas. Jame taip pat labai aiškiai nustatyta, kad generaliniam direktoriui ir visai NSI turi būti suteiktas profesinis nepriklausomumas.

Slovakija. Prieš pradedant konsultacijas su Slovakijos vyriausybe, parengtas galutinis atskiro įsipareigojimo dėl pasitikėjimo teksto projektas.

3. SANTRAUKA IR APŽVALGA

Nustačius įsipareigojimus dėl pasitikėjimo kaip priemonę visuomenės pasitikėjimui Europos statistika užtikrinti ir Praktikos kodekse įtvirtintiems statistikos principams įgyvendinti, valstybių narių vyriausybės ėmė geriau suvokti, koks svarbus jų indėlis išsaugant ir didinant visuomenės pasitikėjimą oficialiąja statistika.

Visos valstybės narės tinkamai pranešė Komisijai apie savo veiklą ir laimėjimus, susijusius su įsipareigojimais. Nors septynios šalys jau nustatė atskirus įsipareigojimus, penkiolika šalių nurodė, kurie teisės aktai sudaro jų vyriausybių įsipareigojimą, o septynios šalys pateikė reikalaujamą ataskaitą. Komisija (Eurostatas) tęs dialogą dėl būtinos politinės nuostatos su tomis valstybėmis narėmis, kurios pranešė, kad įsipareigojimas dėl pasitikėjimo statistika nustatytas jų nacionalinės teisės aktuose. Keletas šalių taip pat pranešė, kad jų vyriausybės šiuo metu ketina nustatyti atskirą įsipareigojimą.

Galiausiai, valstybės narės plačiai pripažįsta įsipareigojimų dėl pasitikėjimo sąvoką ir imasi būtinų veiksmų, kad realizuotų savo įsipareigojimo pridėtinę vertę, nustatydamos arba sustiprindamos institucinį ryšį tarp savo vyriausybių ir Europos statistikos praktikos kodekso. Galima tikėtis, kad suteiktos papildomos garantijos dėl aukštos kokybės oficialiosios statistikos turės pageidaujamos įtakos didinant visuomenės pasitikėjimą.

Priemonės visuomenės pasitikėjimui Europos statistika išsaugoti ir stiprinti bus itin svarbios ir ateityje. ESS nariai, vykdydami užduotį teikti visiems prieinamą nepriklausomą aukštos kokybės informaciją apie ekonomiką ir visuomenę, su vartotojais turi bendradarbiauti remdamiesi Europos statistikos praktikos kodekso principais. Įsipareigojimų dėl pasitikėjimo statistika priemone kartu su nuolatine Komisijos (Eurostato) vykdoma stebėsena bus prisidedama prie įvairių ESS narių pastangų išsaugoti ir padidinti visuomenės pasitikėjimą oficialiąja statistika. Tikimasi, kad įsipareigojimai ir toliau padės patikinti plačiąją visuomenę, kad vyriausybės visapusiškai remia nacionalinių statistikos institucijų pastangas teikti aukštos kokybės statistinius duomenis.